

Seminar 2

Dagens seminar: En første dataanalyse med R

I dagens seminar skal vi øve på å forberede og utforske data. Dette er som regel første del av enhver dataanalyse - også hjemmeoppgaven. Vi skal også øve på å forstå hjelpefiler til funksjoner og kjøre vår første ols-modell.

Men først, var det noe dere synes var krevende i oppgavene eøøer seminaret i går? Dersom dere sliter med å forstå indeksering, funksjoner, objekter e.l., kan dere kikke på seminar 1, eller lese i boken til **Lær deg R** som er anbefalt pensum eller en tilsvarende ressurs. Vi kommer til å fortsette med å trene litt på basisferdigheter også i neste seminar.

Laste inn data - read_funksjoner()

Vi skal starte med å laste inn data som et objekt i R. Funksjoner for å laste inn ulike datatyper har stort sett ganske lik syntaks (det kan være små variasjoner og ulike tilleggalternativ - dette finner du raskt ut av i hjelpefilen!)

```
library(tidyverse) # read_funksjoner fra readr i tidyusere
datasett <- read_filtype("filnavn.filtype")
read_csv("filnavn.csv") # for .csv, sjekk også read.table
load("") # For filer i R-format.

library(haven)
# Fra haven-pakken - dette skal vi se på i senere seminar
read_spss("filnavn.sav") # for .sav-filer fra spss
read_dta("filnavn.dta") # for .dta-filer fra stata
```

Last ned et av aid-datasettene i denne mappen på github og lagre det i datamappen din, eller les inn data direkte fra denne lenken: <https://raw.githubusercontent.com/liserodland/stv4020aR/master/H20-seminarer/Innf%C3%B8ringsseminarer/data/aid.csv>.

```
library(tidyverse)

## -- Attaching packages -----
## v ggplot2 3.3.2      v purrr  0.3.4
## v tibble  3.0.1      v dplyr  1.0.0
## v tidyr   1.1.0      v stringr 1.4.0
## v readr   1.3.1      v forcats 0.5.0

## -- Conflicts -----
## x dplyr::filter() masks stats::filter()
## x dplyr::lag()     masks stats::lag()

library(haven)
aid <- read_dta("../..data/aid.dta")
```

Forberede og manipulere data

Vi lærer R for å kunne gjøre statistiske analyser. Noen ganger er man så heldig å få et analyserklart datasett som har alle variablene man ønsker, men dette hører trolig til sjeldenhetene. Veldig ofte må man jobbe litt med å forberede og manipulere data, f.eks. ved å omkode variabler, eller hente inn variabler fra andre datakilder. Forberedelse av data er ikke rutinearbeid - det innbefatter svært ofte viktige metodologiske beslutninger, som f.eks. hvordan du ønsker å operasjonalisere når en konflikt ble avsluttet eller hvordan du skal håndtere missing verdier. Forsøk derfor alltid å tenke på metodologiske implikasjoner når du forbereder data. Dersom du lager en klar slagplan for hvordan du ønsker at dataene dine skal se ut på forhånd, blir det lettere å forberede data.

Datamanipulasjon og dataforberedelser handler derfor om å stille seg selv følgende spørsmål:

1. Hva slags data ønsker jeg?
2. Hva slags data har jeg?
3. Hva må jeg gjøre for å omarbeide de dataene jeg har til dataene jeg ønsker meg?

Når du har svart på disse spørsmålene, har du laget en plan med et sett av oppgaver, datamanipuleringer du vet at du må gjøre - disse skal vi lære å løse i R. Dersom du ikke har en slik plan, blir datamanipulering vanskeligere. Tenk gjennom disse spørsmålene (særlig spm. 1 og 2) allerede før du åpner R, med utgangspunkt i teori, og det du vet om dataene dine fra kodebok eller artikkelen du repliserer. Vi skal imidlertid lære hvordan R også kan være til stor hjelp for å lage arbeidsplanen din - også for å svare på spm. 1 og 2. Dersom du blir flink på koder for å manipulere data, blir denne planleggingsprosessen både lettere og mer kreativ fordi du ser flere muligheter.

I dagens seminar, skal vi jobbe med utgangspunkt i følgende hypotese: bistand fører til økonomisk vekst, men bare dersom de fører en god makroøkonomisk politikk. Datasettet `aid` som vi lastet inn i stad, ble brukt i en forskningsartikkel - *Aid, policies and growth* (**Burnside og Dollar, 2000**, kan leses på Jstor) - for å teste denne hypotesen. Disse dataene har observasjoner av en rekke land over flere tidsperioder. Dersom dere hadde lest denne artikkelen og kodeboken på nett - slik vi har gjort for dere - ville dere også visst at vi har data som blant annet inneholder:

- `gdp_growth`: økonomisk vekst i prosent av BNP
- `gdp_pr_capita`: BNP per innbygger
- `aid`: økonomisk bistand som prosentandel av landets BNP
- `economic_open`: økonomisk åpenhet
- `budget_balance`: budsjettbalanse
- `inflation`: inflasjon
- `ethnic_frac`: etnisk fraksjonisering
- `assasinations`: mål på indre uro i landet
- `policy`: en index basert på økonomisk åpenhet, budsjettbalanse og inflasjon
- `m2_gdp_lagged`: proxyvariabel for hvor velutviklet finanssektoren er
- `institutional_quality`: kvalitet på institusjoner
- En rekke potensielle kontrollvariabler

Dersom vi har lyst til å kjøre den samme testen av hypotesen som det **Burnside og Dollar** gjorde - dette bør man alltid gjøre som første del av en replikasjon - er vi nødt til å sjekke at vi datasettet inneholder de nødvendige variablene og eventuelt opprette de som mangler.

Sjekke strukturen til data

Nå som vi har laget en tentativ plan for hva som må gjøre, og lastet inn et datasett, er det tid for å skaffe seg en enda bedre forståelse av hva slags data vi har ved hjelp av R. Husk at du i tillegg til å bruke R, **alltid** bør se på kodeboken/beskrivelsen av data i artikkelen du repliserer i denne fasen av analysen din. R og kodebok komplementerer hverandre.

For å skaffe deg en forståelse av datasettet ditt i R, vil du som regel stille spørsmål av følgende type:

1. Hva er observasjonene i datasettet? Ønsker jeg å omarbeide informasjonen slik at jeg får andre typer enheter?
2. Hva heter variablene mine?
3. Hva slags klasse har variablene mine? Hva slags informasjon inneholder variablene mine?
4. Er det mange observasjoner som har manglende informasjon på noen av variablene jeg er interessert i (missing)?

Spørsmål 1-3. bør du kunne svare på delvis ut fra kodeboken. Spørsmål 4. kan ofte bare besvares ved hjelp av et statistikkprogram som R. Uansett er det nyttig å bruke følgende koder i R for å svare på disse spørsmålene. Under viser jeg hvordan:

1. Hva er enhetene i datasettet? Ønsker jeg å omarbeide informasjonen slik at jeg får andre enheter?

Klikk på datasettet i Environment - da åpnes det i et nytt vindu. Legg merke til at koden `View(aid)` blir evaluert i Console. Les informasjonen langs en rad, og forsøk å tenke gjennom hvilke sentrale karakteristikk som skiller en enhet fra en annen - Nordmenn kan f.eks. skilles med utgangspunkt i fødselsnummer, eller med utgangspunkt i navn. Du kan også kjøre følgende koder:

2. Hva heter variablene mine?

```
names(aid) # Printer variabelnavnene
```

```
## [1] "country"          "period"           "periodstart"
## [4] "periodend"        "code"             "gdp_growth"
## [7] "gdp_pr_capita"    "economic_open"    "budget_balance"
## [10] "inflation"        "ethnic_frac"      "assassinations"
## [13] "aid"              "fast_growing_east_asia" "sub_saharan_africa"
## [16] "central_america"  "policy"           "m2_gdp_lagged"
## [19] "institutional_quality"
```

3. Hva slags klasse har variablene mine? Hva slags informasjon inneholder variablene mine?

På forrige seminar gikk vi gjennom mange funksjoner som er fine for å få en rask oversikt over data. Disse funksjonene for univariat statistikk er fine for å få en forståelse av fordelingen til kontinuerlige variabler vi er særlige interessert i. Vi kommer ikke til å gjenta disse i dag, men se gjerne over disse igjen og bruk dem aktivt om du skal skrive en kvantitativ hjemmeoppgave.

4. Er det mange observasjoner som har manglende informasjon på noen av variablene jeg er interessert i?

Manglende informasjon/missing data kan ha store implikasjoner, og kan håndteres på forskjellige måter - mer om dette senere. I første runde konsentrerer vi oss om å avdekke missing. I R er verdier som er missing merket NA. Her er noen funksjoner vi kan bruke for å se på omfanget av missing:

```
table(complete.cases(aid)) # tester hvor mange observasjoner(rader) som ikke har noen missing på noen v
```

```
##
## FALSE TRUE
##    61   270
```

```
table(is.na(aid$gdp_growth)) # tester hvor mange observasjoner som har missing på variabelen gdp_growth
```

```
##
## FALSE TRUE
##   325    6
```

Legg merke til at disse funksjonene er logiske tester - de tester om noe er sant eller galt.

Hvordan kan vi teste hvor mange observasjoner som *ikke* har missing på variabelen `gdp_growth`?

I noen datasett vil imidlertid missingverdier ha en fiktiv verdi som f.eks. -999, 888 o.l. Dette må avdekkes og disse verdiene må omkodes før du kan kjøre analysen din. Her er kodeboken gull verdt.

Noen omkodingsfunksjoner:

Etter at vi har kartlagt datastrukturen og hvilke variabler vi har, er det på tide å svare på følgende spørsmål: Hvilke endringer i data er det nødvendig å gjøre?

Ofte vil en del av svaret være at det er nødvendig å omkode en eller flere variabler. Omkodning av variabler betyr at vi tar informasjon som finnes i en eller flere variabler og omarbeider denne informasjonen, slik at vi får en ny variabel. Dersom du synes dette høres ut som om noe du kan bruke en funksjon til, tenker du rett. Før vi gjennomgår noen funksjoner som er nyttige til å omkode variabler, skal dere få et godt råd. Ikke gjør en omkodning som overskriver variabler som allerede finnes. **Opprett alltid nye variabler**, ellers kan det bli veldig kjedelig å gjøre feil (særlig dersom du har den eneste kopien av rådata-filen til masteroppgaven din).

Den generelle syntaksen vi skal bruke for å omkode variabler er som følger:

```
data$ny_var <- funksjon(data$gammel_var)
# Vi anvender en funksjon som omarbeider informasjonen i en gammel variabel i datasettet vårt, og legger
```

Dersom variabelen `policy` ikke allerede fantes, så måtte vi ha opprettet en ny variabel for å kunne kjøre samme analyse som Burnside og Dollar (2000). Denne variabelen som vi her kaller `policy2` er en makroøkonomisk politikk-indeks - med utgangspunkt i variablene for inflasjon (`aid$inflation`), budsjettbalanse (`aid$budget_balance`) og økonomisk åpenhet (`aid$economic_open`):

```
# oppretter alternativ policy-indeks variabel
aid$policy2 <- aid$inflation + aid$budget_balance + aid$economic_open # Eksempel i tråd med det som er
```

I `tidyverse` og `dplyr` pakken bruker man som regel `mutate()` funksjonen sammen med andre funksjoner for å opprette nye variabler. Ved hjelp av `mutate()` kan du gjøre mange omkodinger i slengen - dette gir mer ryddig kode.

```
aid %>% # Spesifiserer at vi skal jobbe med datasettet aid - R vil da lete etter variabler vi referer til
  mutate(policy2 = economic_open + inflation + budget_balance) # lager variabelen policy ved å summere
```

```
## # A tibble: 331 x 20
##   country period periodstart periodend code  gdp_growth gdp_pr_capita
##   <chr>      <dbl>      <dbl>      <dbl> <chr>      <dbl>      <dbl>
## 1 ARG        2        1970        1973 ARG2        1.70        5637
## 2 ARG        3        1974        1977 ARG3        1.08        6168
## 3 ARG        4        1978        1981 ARG4       -1.12        5849
## 4 ARG        5        1982        1985 ARG5       -2.55        5487
## 5 ARG        6        1986        1989 ARG6       -1.10        5624
## 6 ARG        7        1990        1993 ARG7        4.26        4706
## 7 BOL        2        1970        1973 BOL2        1.30        1661
## 8 BOL        3        1974        1977 BOL3        2.96        1838
## 9 BOL        4        1978        1981 BOL4       -1.49        2015
##10 BOL        5        1982        1985 BOL5       -4.32        1864
## # ... with 321 more rows, and 13 more variables: economic_open <dbl>,
## #   budget_balance <dbl>, inflation <dbl>, ethnic_frac <dbl>,
## #   assassinations <dbl>, aid <dbl>, fast_growing_east_asia <dbl>,
## #   sub_saharan_africa <dbl>, central_america <dbl>, policy <dbl>,
## #   m2_gdp_lagged <dbl>, institutional_quality <dbl>, policy2 <dbl>
```

```
aid <- aid %>% # samme kode som over, men nå overskriver jeg variabelen jeg lagde i stad - gjør dette e
  mutate(policy2 = economic_open + inflation + budget_balance,
         policy_sent = policy - mean(policy, na.rm = TRUE))
# Her lager jeg to versjoner av policyindeksen - først en additiv indeks og en sentrert variant av denn
# Dette er en ryddig måte å samle alle omkodinger på!
```

Her brukte vi enkle matematiske operasjoner, + og -, kombinert med funksjonen `mean()` for å opprette nye

variabler. Andre nyttige matematiske funksjoner til omkoding er funksjoner som `log()`, `exp()` og `sqrt()`. Så lenge vi jobber med variabler av klassene `integer` eller `numeric` kan vi utføre omkodinger ved hjelp av alle slags matematiske operasjoner - bare teoretiske og metodologiske hensyn setter begrensninger. For variabler som ikke inneholder tall, vil naturlig nok denne typen omkoding ikke fungere.

En annen type enkel omkoding består i å endre klassen til en variabel (se til seminar 1 for mer informasjon om klasser). Dette kan gjøres med utgangspunkt i to begrunnelser:

1. Endre målenivå til en variabel - variabler av klassene `numeric` og `integer` vil stort sett behandles som kontinuerlige variabler. Variabler av klassene `factor` vil derimot stort sett håndteres som nominal-nivå variabler i statistiske funksjoner (her er det noen ganger forskjell mellom funksjoner - se på hjelpefil dersom du er i tvil).
2. Endre klassen til en variabel for at en R-funksjon skal fungere på variabelen. Tenk gjennom konsekvensene for målenivå når du gjør dette.

For å endre klassen til en variabel, bruk en funksjon av typen `as.klassenavn(data$variabel)` - her er noen eksempler på hvordan disse funksjonene brukes (vi gikk gjennom dette i går så bruker ikke tid på det i dag):

Omkoding med `ifelse()`

Den funksjonen jeg bruker mest til omkoding, er `ifelse()`. Funksjonen kan brukes på numeriske og kategoriske variabler. Syntaksen til denne funksjonen kan forklares som følger:

```
data$nyvar <- ifelse(test = my_data$my.variabel=="some logical condition",
  yes = "what to return if 'some condition' is TRUE",
  no = "what to return if 'some condition' is FALSE")
```

Her lager jeg en ny periodevariabel `decade` med utgangspunkt i variabelen `periodstart` (året perioden starter).

```
table(aid$periodstart) # Sjekker mulige verdier
```

```
##
## 1970 1974 1978 1982 1986 1990
##   56   56   56   56   54   53
```

```
aid <- aid %>% # Jeg vil jobbe med aid datasettet og lagre endringene
  mutate(decade = ifelse(periodstart < 1980, "70s",
    ifelse(periodstart > 1980 & periodstart < 1990, "80s", "90s")))
```

I `ifelse()` sier jeg at de observasjonene der `periodstart` er: * tidligere enn 1980 skal ha verdien "70s" * senere enn 1980 OG tidligere enn 1990 skal ha verdien "80s" * resten skal ha verdien "90s"

```
# sjekker at det ser fint ut med en tabell der jeg også får opp missing-verdiene
# Når du omkoder en variabel er det spesielt viktig å sjekke missingverdier
```

```
table(aid$decade, aid$periodstart, useNA = "always")
```

```
##
##      1970 1974 1978 1982 1986 1990 <NA>
## 70s     56   56   56    0    0    0    0
## 80s      0    0    0   56   54    0    0
## 90s      0    0    0    0    0   53    0
## <NA>     0    0    0    0    0    0    0
```

Oppgave: Opprett en ny variabel som får verdien 1 dersom de har positiv verdi på variabelen `policy`, og negativ verdi på variabelen `policy2` - hvor mange slike observasjoner finnes? Hint: Her kan du bruke `&` for å binde sammen to logiske tester. Du kan også bruke `ifelse()` inne i `mutate()` - jeg viser et eksempel under.

Endre datatstruktur ved hjelp av aggregering:

Tenk deg at vi ønsket å opprette en ny variabel, `neigh_growth`, som viser gjennomsnittsvæksten til alle land i samme region over hele tidsperioden. Dette høres kanskje fryktelig komplisert ut, og mangler en god teoretisk begrunnelse. Vi kan imidlertid finne informasjonen vi er på jakt etter ganske enkelt ved hjelp av funksjonene `group_by()` og `summarise()`. Først må vi imidlertid opprette en region-variabel - fordi informasjon om hvilken region et land tilhører er spredt ut over tre variabler - `sub_saharan_africa`, `central_america` og `fast_growing_east_asia`. La oss bruke `ifelse()` og `mutate()` til dette:

```
# OBS! Her skriver vi over det opprinnelige objektet vårt. Når du skriver hjemmeoppgaven så  
# sjekk først at det blir riktig før du gjør det samme.
```

```
aid <- aid %>% # Forteller at vi skal jobbe med aid-datasettet  
  mutate(region = ifelse(sub_saharan_africa == 1, "Sub-Saharan Africa",  
                        ifelse(central_america == 1, "Central America",  
                        ifelse(fast_growing_east_asia == 1, "East Asia", "Other"))))  
# Her nøster jeg ifelse-funksjoner inne i hverandre, ved å skrive en ifelse() funksjon med det som skal  
table(aid$region, aid$sub_saharan_africa, useNA = "always") # ser at det er like mange land - kunne gjo
```

```
##  
##           0    1 <NA>  
## Central America    28    0    0  
## East Asia         30    0    0  
## Other            149    0    0  
## Sub-Saharan Africa    0 124    0  
## <NA>              0    0    0
```

La oss se hvordan `group_by()` og `summarise()` fungerer:

```
aid %>%  
  group_by(region) %>% # grupperer observasjoner basert på verdi på region-variabelen. Alle observasjo  
  summarise(neigh_growth = mean(gdp_growth, na.rm = T), # regner gjennomsnitt for økonomisk vekst inna  
            n_region = n()) # Teller antall observasjoner i hvert gruppe
```

```
## `summarise()` ungrouping output (override with `.groups` argument)
```

```
## # A tibble: 4 x 3  
##   region          neigh_growth n_region  
##   <chr>          <dbl>      <int>  
## 1 Central America    0.190        28  
## 2 East Asia         4.46         30  
## 3 Other            1.46        149  
## 4 Sub-Saharan Africa -0.157        124
```

Resultatet er fem observasjoner heller enn de opprinnelige 331. I outputen er nivået for observasjonene endret fra land-nivå til region-nivå. Jeg har brukt `summarise` mye for å vise data på gruppenivå. Merk at vi her ikke lagret endringen fordi vi ikke brukte `aid <- aid`. Ved å bruke `mutate()` i stedet for `summarise()` så kan vi legge den ny variabelen med snitt per region direkte inn i datasettet:

```
# Samme kode, men lagrer som et objekt - vi får et nytt datasett der vi har lagt til variablene  
# OBS! Her skriver vi over det opprinnelige objektet vårt. Når du skriver hjemmeoppgaven så  
# sjekk først at det blir riktig før du gjør det samme.
```

```
aid <- aid %>%  
  group_by(region) %>%  
  mutate(neigh_growth = mean(gdp_growth, na.rm = T), # Her bruker jeg mutate for å legge variabelen til  
        n_region = n()) %>%  
  ungroup() # Vi bruker ungroup() for å fortelle R at vi nå vil bruke dataene på det opprinnelige nivået
```

```
# Sjekker resultatet
table(aid$neigh_growth, aid$region, useNA = "always")
```

```
##
##               Central America East Asia Other Sub-Saharan Africa <NA>
## -0.156685993801487           0           0           0           124           0
##  0.190156751312315           28           0           0           0           0
##  1.45665922813468           0           0          149           0           0
##  4.46172205209732           0          30           0           0           0
##  <NA>                       0           0           0           0           0
```

Utforsking av data og deskriptiv statistikk

Disse funksjonene gir unviariat statistikk for kontinuerlige variabler (vi gjennomgikk disse på seminar 1 så vi bruker ikke noe særlig tid på det nå):

```
min(aid$gdp_growth, na.rm = TRUE) # minimumsverdi, na.rm = T spesifiserer at missing skal droppes i be
```

```
## [1] -12.20386
```

```
max(aid$gdp_growth, na.rm = TRUE) # maksimumsverdi
```

```
## [1] 13.89921
```

```
mean(aid$gdp_growth, na.rm = TRUE) # gjennomsnitt
```

```
## [1] 1.039167
```

```
median(aid$gdp_growth, na.rm = T ) # median
```

```
## [1] 1.186194
```

```
sd(aid$gdp_growth, na.rm = T) # standardavvik
```

```
## [1] 3.753341
```

```
var(aid$gdp_growth, na.rm = T) # varians
```

```
## [1] 14.08757
```

```
#install.packages("moments")
```

```
library(moments)
```

```
skewness(aid$gdp_growth, na.rm = T) # skjevhet - fra moments
```

```
## [1] -0.1485518
```

```
kurtosis(aid$gdp_growth, na.rm = T) # kurtose - fra moments
```

```
## [1] 3.938884
```

```
summary(aid$gdp_growth) # forskjellig deskriptiv statistikk for en variabel
```

```
##      Min. 1st Qu.  Median    Mean 3rd Qu.    Max.     NA's
## -12.204 -1.292   1.186   1.039   3.392  13.899         6
```

```
summary(aid) # deskriptiv statistikk for alle variabler i datasettet
```

```
##      country      period      periodstart      periodend
## Length:331      Min.    :2.000      Min.    :1970      Min.    :1973
## Class :character 1st Qu.:3.000      1st Qu.:1974      1st Qu.:1977
## Mode  :character Median :4.000      Median :1978      Median :1981
```

```

##          Mean      :4.468      Mean      :1980      Mean      :1983
##          3rd Qu.:6.000      3rd Qu.:1986      3rd Qu.:1989
##          Max.      :7.000      Max.      :1990      Max.      :1993
##
##          code          gdp_growth      gdp_pr_capita      economic_open
## Length:331      Min.      :-12.204      Min.      : 296.0      Min.      :0.0000
## Class :character      1st Qu.: -1.292      1st Qu.: 972.8      1st Qu.:0.0000
## Mode  :character      Median : 1.186      Median : 1753.5      Median :0.0000
##          Mean      : 1.039      Mean      : 2224.2      Mean      :0.2168
##          3rd Qu.: 3.392      3rd Qu.: 2872.2      3rd Qu.:0.2500
##          Max.      : 13.899      Max.      :11368.0      Max.      :1.0000
##          NA's      :6      NA's      :7
## budget_balance      inflation      ethnic_frac      assassinations
## Min.      :-0.47505      Min.      :-0.03682      Min.      :0.0000      Min.      : 0.0000
## 1st Qu.: -0.06913      1st Qu.: 0.07675      1st Qu.:0.1600      1st Qu.: 0.0000
## Median : -0.03269      Median : 0.12443      Median :0.5400      Median : 0.0000
## Mean      : -0.04496      Mean      : 0.21975      Mean      :0.4738      Mean      : 0.3974
## 3rd Qu.: -0.01293      3rd Qu.: 0.20994      3rd Qu.:0.7200      3rd Qu.: 0.2500
## Max.      : 0.17857      Max.      : 2.65510      Max.      :0.9300      Max.      :11.5000
## NA's      :36      NA's      :11      NA's      :2
## aid      fast_growing_east_asia      sub_saharan_africa
## Min.      :-0.007973      Min.      :0.00000      Min.      :0.0000
## 1st Qu.: 0.269372      1st Qu.:0.00000      1st Qu.:0.0000
## Median : 0.998407      Median :0.00000      Median :0.0000
## Mean      : 1.757570      Mean      :0.09063      Mean      :0.3746
## 3rd Qu.: 2.628056      3rd Qu.:0.00000      3rd Qu.:1.0000
## Max.      :10.359500      Max.      :1.00000      Max.      :1.0000
##
## central_america      policy      m2_gdp_lagged      institutional_quality
## Min.      :0.00000      Min.      :-4.5035      Min.      : 7.235      Min.      :2.271
## 1st Qu.:0.00000      1st Qu.: 0.5197      1st Qu.:20.274      1st Qu.:3.695
## Median :0.00000      Median : 0.9357      Median :24.948      Median :4.516
## Mean      :0.08459      Mean      : 1.1605      Mean      :28.415      Mean      :4.607
## 3rd Qu.:0.00000      3rd Qu.: 1.4042      3rd Qu.:33.356      3rd Qu.:5.471
## Max.      :1.00000      Max.      : 4.5245      Max.      :92.971      Max.      :7.000
##          NA's      :45      NA's      :12
## policy2      policy_sent      period_fac      country_num
## Min.      :-0.30130      Min.      :-5.6641      2:56      Min.      : 1.00
## 1st Qu.: 0.04837      1st Qu.: -0.6408      3:56      1st Qu.:14.00
## Median : 0.15098      Median : -0.2249      4:56      Median :29.00
## Mean      : 0.42945      Mean      : 0.0000      5:56      Mean      :28.55
## 3rd Qu.: 0.89457      3rd Qu.: 0.2436      6:54      3rd Qu.:43.00
## Max.      : 3.37164      Max.      : 3.3640      7:53      Max.      :56.00
##          NA's      :45      NA's      :45
## gdp_growth_chr      decade      region      neigh_growth
## Length:331      Length:331      Length:331      Min.      :-0.1567
## Class :character      Class :character      Class :character      1st Qu.: -0.1567
## Mode  :character      Mode  :character      Mode  :character      Median : 1.4567
##          Mean      : 1.0175
##          3rd Qu.: 1.4567
##          Max.      : 4.4617
##
## n_region
## Min.      : 28.0

```



```
## 1st Qu.:124.0
## Median :124.0
## Mean   :118.6
## 3rd Qu.:149.0
## Max.    :149.0
##
```

For bivariat eller multivariat deskriptiv statistikk, ser vi gjerne på korrelasjon (pearsons R). Med funksjonen `cor()` kan vi få bivariat korrelasjon mellom to variabler, eller lage bivariate korrelasjoner mellom alle numeriske variabler i datasettet vårt:

```
cor(aid$gdp_growth, aid$aid, use = "pairwise.complete.obs") # argumentet use bestemmer missing-håndtering
```

```
## [1] -0.1587284
```

Hva forteller denne oss om sammenhengen mellom økonomisk bistand og endring i BNP?

```
str(aid) # sjekker hvilke variabler som er numeriske, str(aid hvis du ikke har en tibble)
```

```
## tibble [331 x 28] (S3: tbl_df/tbl/data.frame)
## $ country      : chr [1:331] "ARG" "ARG" "ARG" "ARG" ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%-9s"
## $ period       : num [1:331] 2 3 4 5 6 7 2 3 4 5 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ periodstart  : num [1:331] 1970 1974 1978 1982 1986 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ periodend    : num [1:331] 1973 1977 1981 1985 1989 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ code         : chr [1:331] "ARG2" "ARG3" "ARG4" "ARG5" ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%-9s"
## $ gdp_growth   : num [1:331] 1.7 1.08 -1.12 -2.55 -1.1 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ gdp_pr_capita : num [1:331] 5637 6168 5849 5487 5624 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ economic_open : num [1:331] 0 0 0 0 0 0.75 1 1 0.5 0 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ budget_balance : num [1:331] -0.0211 -0.0691 -0.034 -0.0522 -0.0177 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ inflation    : num [1:331] 0.341 0.99 0.845 1.623 1.607 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ ethnic_frac  : num [1:331] 0.31 0.31 0.31 0.31 0.31 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ assassinations : num [1:331] 2.75 9.75 1 0 0.25 0 0.75 0 0.25 0 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ aid          : num [1:331] 0.0182 0.0172 0.024 0.03 0.0157 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ fast_growing_east_asia : num [1:331] 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ sub_saharan_africa : num [1:331] 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ central_america : num [1:331] 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ policy       : num [1:331] 0.657 -0.579 -0.136 -1.348 -1.09 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ m2_gdp_lagged : num [1:331] 24.8 28.8 30.2 29.7 20.3 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
```

```
## $ institutional_quality : num [1:331] 4.28 4.28 4.28 4.28 4.28 ...
##   .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ policy2               : num [1:331] 0.32 0.921 0.811 1.571 1.589 ...
##   .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ policy_sent           : num [1:331] -0.504 -1.74 -1.296 -2.509 -2.251 ...
##   .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## $ period_fac            : Factor w/ 6 levels "2","3","4","5",...: 1 2 3 4 5 6 1 2 3 4 ...
## $ country_num           : num [1:331] 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 ...
## $ gdp_growth_chr        : chr [1:331] "1.70029997825623" "1.0776150226593" "-1.11528503894806" "-2.11528503894806" ...
## $ decade               : chr [1:331] "70s" "70s" "70s" "80s" ...
## $ region                : chr [1:331] "Other" "Other" "Other" "Other" ...
## $ neigh_growth          : num [1:331] 1.46 1.46 1.46 1.46 1.46 ...
## $ n_region              : int [1:331] 149 149 149 149 149 149 149 149 149 149 ...
```

```
aid %>%
select(6:13) %>% # Her tar vi med variablene fra gdp_growth (nr 6) til aid (nr 13)
cor(, use = "pairwise.complete.obs") # korrelasjonsmatrise basert på numeriske variabler
```

```
##           gdp_growth gdp_pr_capita economic_open budget_balance
## gdp_growth    1.00000000    0.04361142    0.324102753    0.23945935
## gdp_pr_capita  0.04361142    1.00000000    0.137232761    0.18274679
## economic_open  0.32410275    0.13723276    1.000000000    0.22540793
## budget_balance 0.23945935    0.18274679    0.225407935    1.00000000
## inflation     -0.22955138    0.20542684   -0.001801949   -0.17161874
## ethnic_frac   -0.12464188   -0.36354396   -0.060005984   -0.16190889
## assassinations -0.06381011    0.10118860    0.051248081    0.04088283
## aid           -0.15872840   -0.48927369   -0.181890743   -0.19869238
##           inflation ethnic_frac assassinations      aid
## gdp_growth   -0.229551379 -0.12464188   -0.06381011 -0.1587284
## gdp_pr_capita 0.205426837 -0.36354396    0.10118860 -0.4892737
## economic_open -0.001801949 -0.06000598    0.05124808 -0.1818907
## budget_balance -0.171618740 -0.16190889    0.04088283 -0.1986924
## inflation     1.000000000 -0.08218597    0.14009391 -0.1219123
## ethnic_frac   -0.082185968 1.000000000   -0.08658713 0.2857391
## assassinations 0.140093913 -0.08658713    1.00000000 -0.1537210
## aid           -0.121912270 0.28573905   -0.15372098 1.0000000
```

```
# Sjekk hva use = argumentet styrer i hjelpefilen
```

Noen av variablene i datasettet vårt, bl.a. `aid$country` og `code`, er ikke kontinuerlig. Det er heller ikke den nyopprettet `aid$region` variablen vår. Ved å ta `str(aid)`, ser vi at denne variabelen er kodet som en character. Dette innebærer at den vil behandles som en nominalnivå-variabel i statistisk analyse. For kategoriske variabler, er tabeller nyttig:

```
table(aid$region) # frekvenstabell
```

```
##
##      Central America      East Asia      Other Sub-Saharan Africa
##              28              30              149              124
```

```
prop.table(table(aid$region)) # prosentfordeling basert på frekvenstabell
```

```
##
##      Central America      East Asia      Other Sub-Saharan Africa
##      0.08459215      0.09063444      0.45015106      0.37462236
```

Vi kan også lage tabeller med flere variabler. Under viser jeg hvordan du lager en tabell med fordelingen av

observasjoner som har høyere vekst enn medianveksten i utvalget, ved hjelp av en logisk test:

```
table(aid$gdp_growth>median(aid$gdp_growth,na.rm=T))
```

```
##
## FALSE TRUE
## 163 162
```

```
table(aid$gdp_growth>median(aid$gdp_growth,na.rm=T), aid$country)
```

```
##
##          ARG BOL BRA BWA CHL CIV CMR COL CRI DOM DZA ECU EGY ETH GAB GHA GMB GTM
## FALSE    4  3  2  0  3  4  3  1  2  2  2  3  2  2  4  5  3  4
## TRUE     2  3  4  6  3  2  3  5  4  4  4  3  4  1  2  1  1  2
##
##          GUY HND HTI IDN IND JAM KEN KOR LKA MAR MDG MEX MLI MWI MYS NER NGA NIC
## FALSE    4  4  4  0  2  3  3  0  0  2  6  3  4  4  0  5  3  3
## TRUE     1  2  2  6  4  3  3  6  6  4  0  3  2  2  6  1  3  1
##
##          PAK PER PHL PRY SEN SLE SLV SOM SYR TGO THA TTO TUN TUR TZA URY VEN ZAR
## FALSE    0  4  2  3  5  4  3  5  2  6  0  3  1  1  3  2  5  5
## TRUE     6  2  4  3  1  2  3  1  4  0  6  3  5  5  0  4  1  1
##
##          ZMB ZWE
## FALSE    6  4
## TRUE     0  2
```

De fleste land har vekst både over og under medianen. Dersom det hadde vært svært lite variasjon i veksten til land, ville kontrollvariabler for land (country fixed effects) kunne ha fjernet effekten av de fleste variabler - vi ville ikke hatt veldig godt datagrunnlag for å si så mye om effekten av bistand i samspill med policy (jeg sier ikke dermed nødvendigvis at dataene er gode generelt).

Oppgave: Lag et nytt datasett ved hjelp av `group_by` og `summarise()`, der du oppretter variabler som viser korrelasjon (Pearsons r) mellom: *aid*, og *gdp_growth* *aid* og *policy* * *policy* og *gdp_growth* separat for hver region. Er det store forskjeller i korrelasjonene mellom regionene? Lag deretter to nye variabler, *good_policy* og *good_policy2*, slik at observasjoner som har positive verdier på henholdsvis variablene *policy* og *policy2* får verdien 1, mens andre observasjoner får verdien 0. Bruk disse nye variablene som grupperingsvariabler, og lag et nytt datasett der du inkluderer en variabel som beregner korrelasjon mellom *aid* og *policy* for hver gruppe.

Plotte-funksjonen ggplot

Hadley Wickham fra R studio skriver mange veldig gode tilleggspakker til R (i tillegg til gratis innføringsbøker på nett), blant annet pakken `ggplot2` (det kan være forvirrende at pakken heter `ggplot2`, mens funksjonen heter `ggplot()`). Jeg foretrekker å lage plot med `ggplot()` funksjonen fra `ggplot2` over `plot()` fra *base* R (plot er også brukt i *Lær deg R* s. 49-58). Grunnen til dette er først og fremst fordi jeg liker syntaksen bedre, og at jeg har brukt `ggplot()` mest, det er ingenting galt med `plot()`. Det er også helt uproblematisk om dere bruker `plot()` på prøven.

Med det sagt, her er de nødvendige elementene man må spesifisere i syntaksen til `ggplot()`:

```
ggplot(data = my_data) +
  geom_point(aes(x = x-axis_var_name, y = y-axis_var_name, col=my.var3)))
```

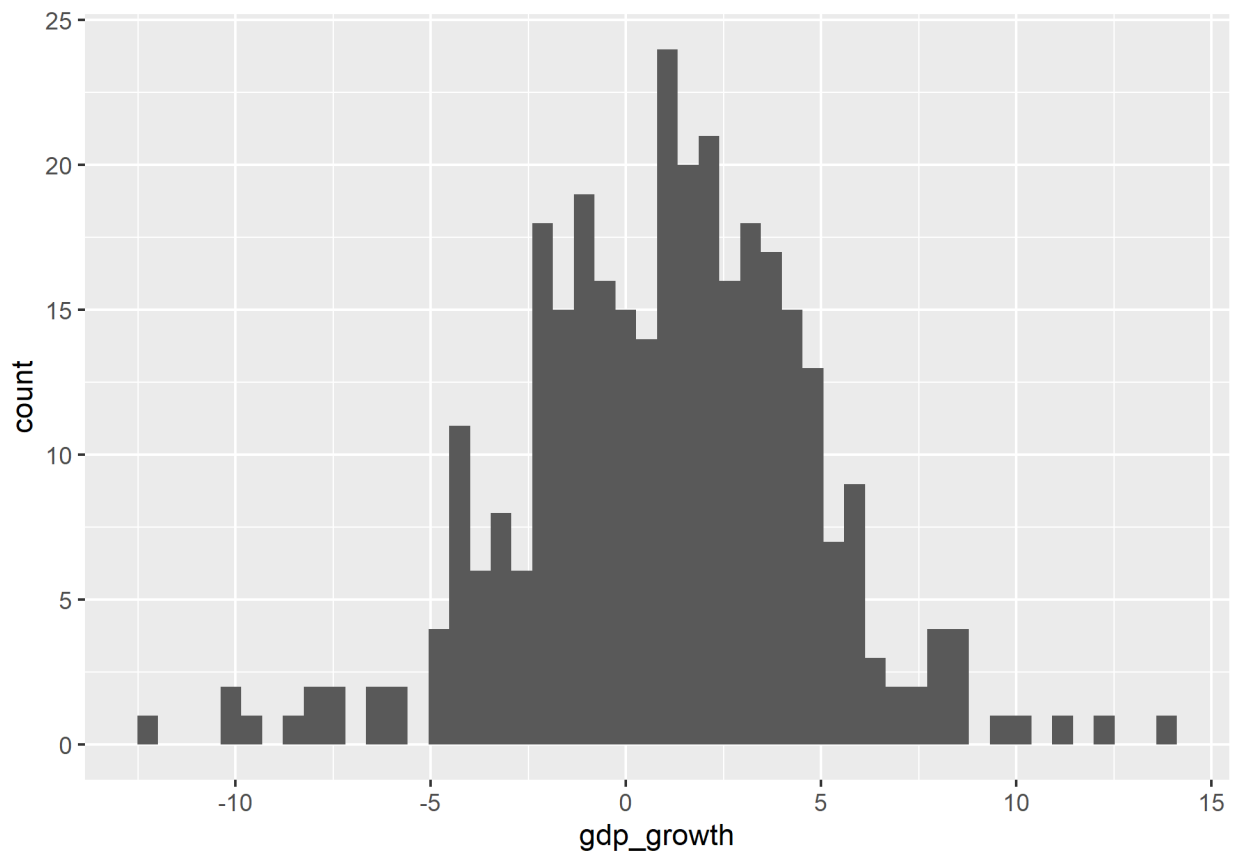
Vi starter med å fortelle `ggplot` hvilket datasett vi bruker. Deretter bruker vi en `geom_...()`-funksjon, her `geom_point()` (det er en lang rekke alternativer), for å fortelle hvordan vi vil plotte data. Her har vi valgt å plotte data som punkter, dvs. lage et scatterplot. Vi må også spesifisere hvilke variabler fra datasettet vi vil plotte, etter `aes()` for aesthetics. Vi må minst velge å plotte en akse, som regel vil vi plotte minst to akser.

Vi kan også velge å legge til argumentet `col` for å visualisere enda en variabel. Dette argumentet gir ulike farger til observasjonen avhengig av verdien de har på variabelen vi spesifiserte. Det finnes også alternative måter å visualisere mer enn to variabler, som f.eks. `size = my.var3`, eller `shape = my.var3`.

Vi legger til nye argumer til plottet vårt med `+`. Etter at vi har spesifisert datasett, geom og aesthetics må vi ikke legge til flere argumenter, men det er mulig å legge til flere elementer (som en regresjonslinje) eller finjustere plottet i det uendelige (f.eks. angi fargekoder for alle farger i plottet manuelt). Man får imidlertid som regel et godt resultat med et par linjer kode. Vi skal se raskt på 4 `geom()`

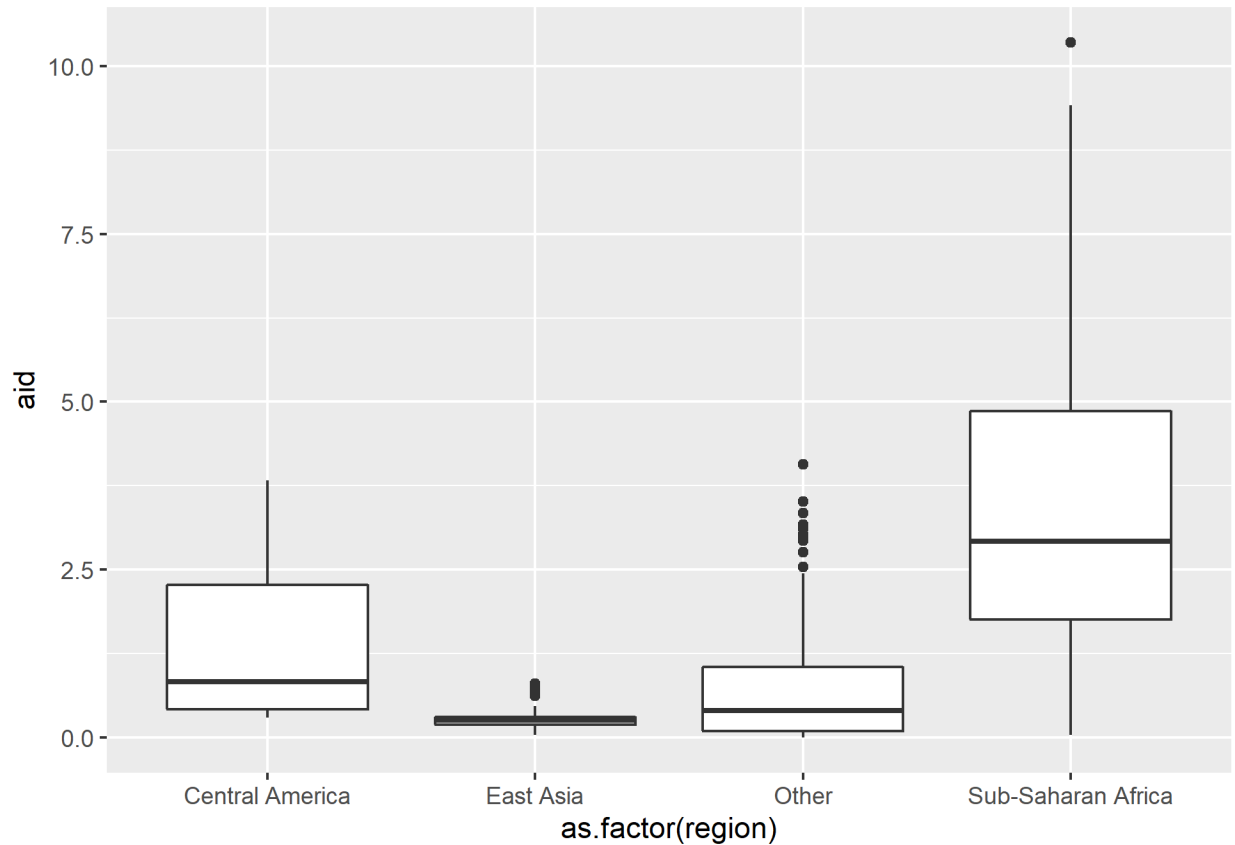
1. `geom_histogram` - histogram (et godt alternativ kan være å bruke `geom_bar()`)
2. `geom_boxplot()` - box-whiskers plot
3. `geom_line()` - linje, fin for tidsserier
4. `geom_point()` - scatterplot

```
# install.packages("ggplot2")
library(ggplot2)
ggplot(aid) + geom_histogram(aes(x = gdp_growth), bins = 50) # lager histogram
```


Med et boxplot får du raskt oversikt over fordelingen til variabler innenfor ulike grupper.

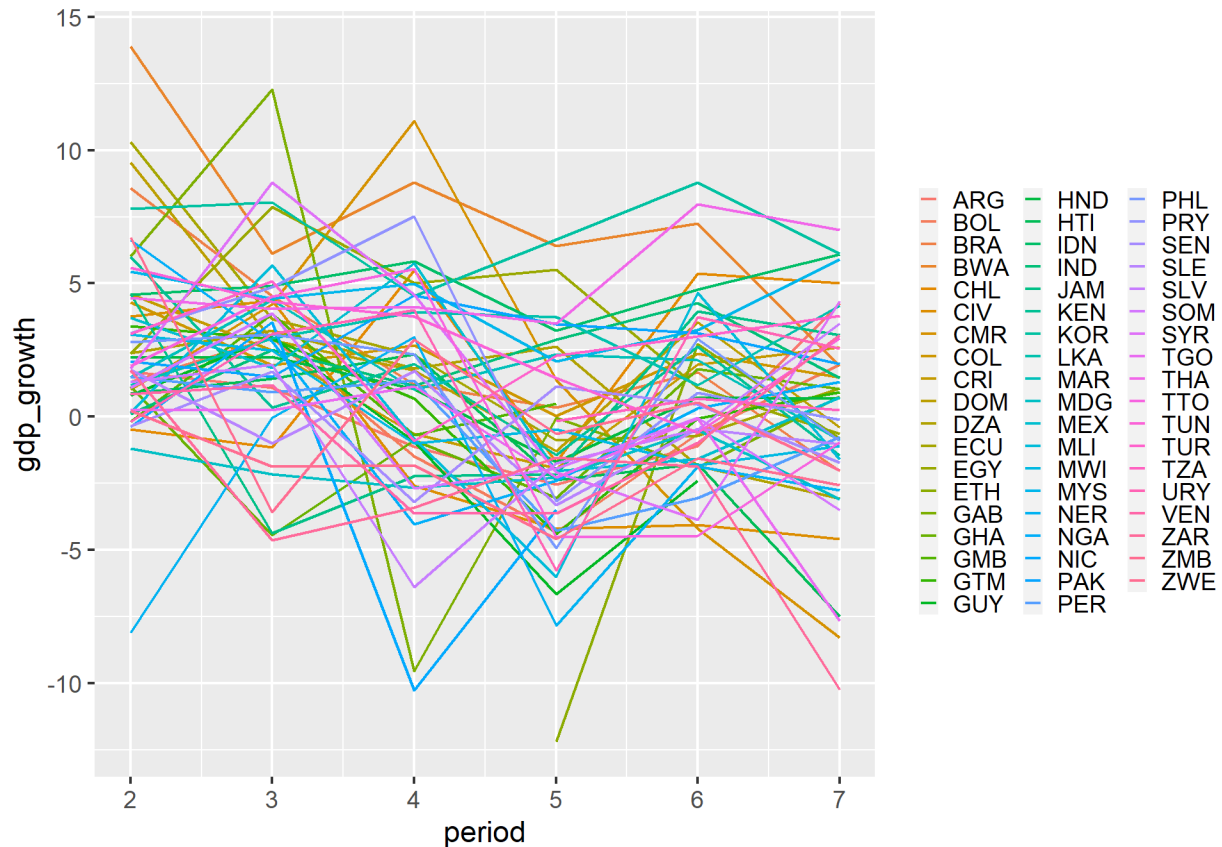
```
ggplot(aid) + geom_boxplot(aes(x = as.factor(region), y = aid))
```


Oppgave: Lag boxplot som viser fordelingen til variablene `policy` og `elrgpdg` innenfor hver region.

Med `geom_line()` kan vi plote tidsserier:

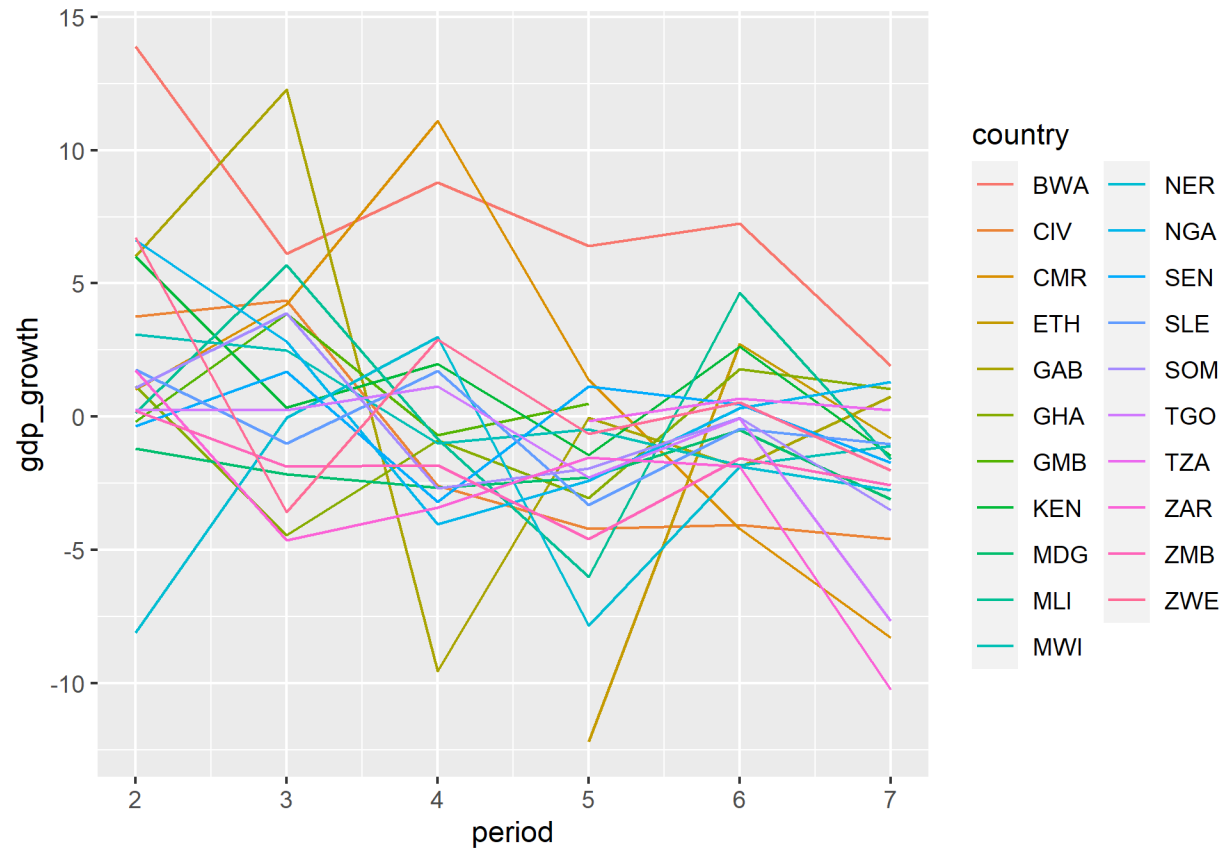
```
ggplot(aid) + geom_line(aes(x = period, y = gdp_growth, col = country)) +  
  theme(legend.key.size = unit(0.5, "line")) # Her justerer jeg størrelsen på legend for å få plass til
```


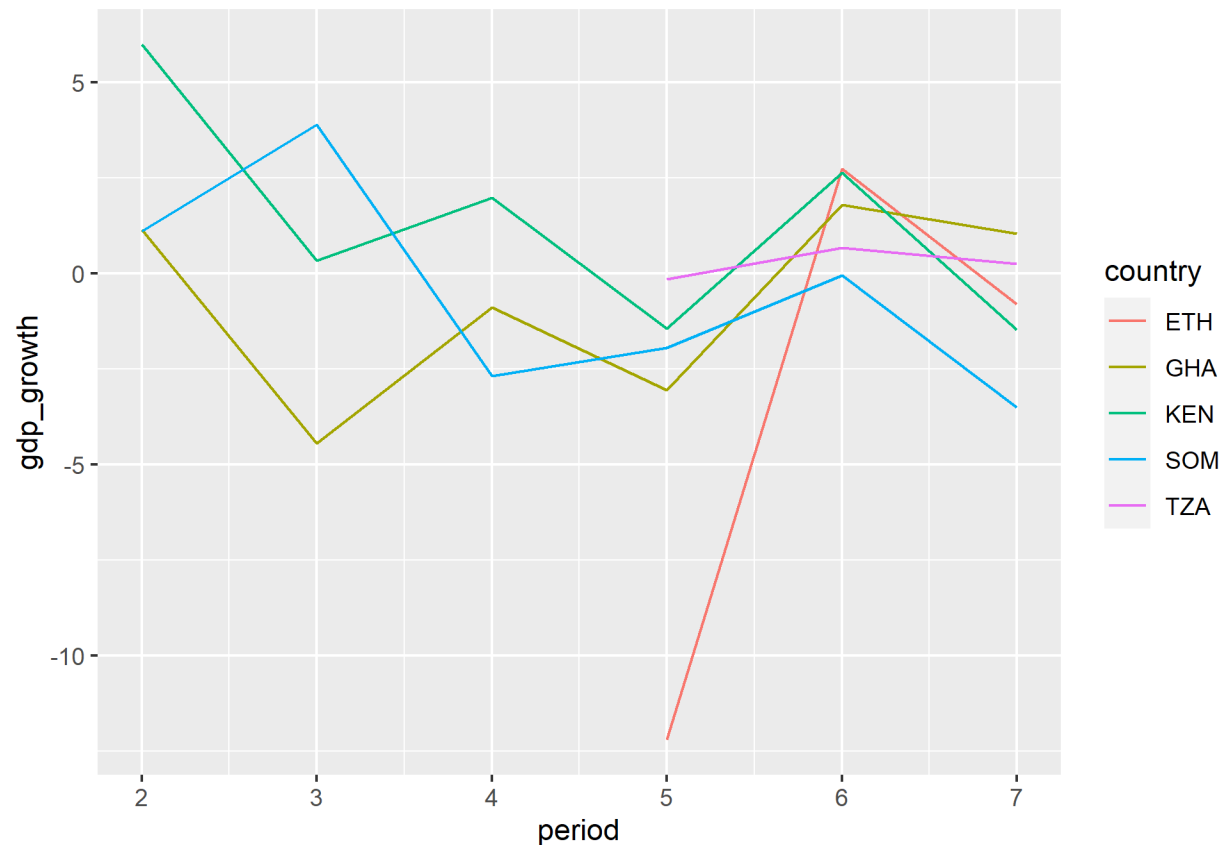
Et problem med dette plottet, er at det blir vanskelig å se veksten til forskjellige land klart, det er for mye informasjon. Dersom vi har lyst til å sammenligne et par land om gangen, kan vi bruke `%in%` til å indeksere. Denne operatoren lar deg velge alt innholdet i en vektor - f.eks. variabelnavn eller ulike verdier på en variabel. Her viser jeg hvordan du kan kombinere `dplyr`, `%in%` og `ggplot()` for å sammenligne et par land om gangen:

```
# Hvilke land finnes i Sub-Saharan Africa? Velger land kun herfra:
aid %>%
  filter(region == "Sub-Saharan Africa") %>%
  ggplot() + geom_line(aes(x = period, y = gdp_growth, col = country))

# Fortsatt litt mye informasjon til å være enkelt å lese - La oss sammenligne 5 land med %in%
```



```
# Velger land med %in%, fint for mindre sammenligninger
aid %>%
  filter(country %in% c("KEN", "ETH", "MOZ", "AGO", "RWA")) %>%
  ggplot() + geom_line(aes(x = period, y = gdp_growth, col = country))
```

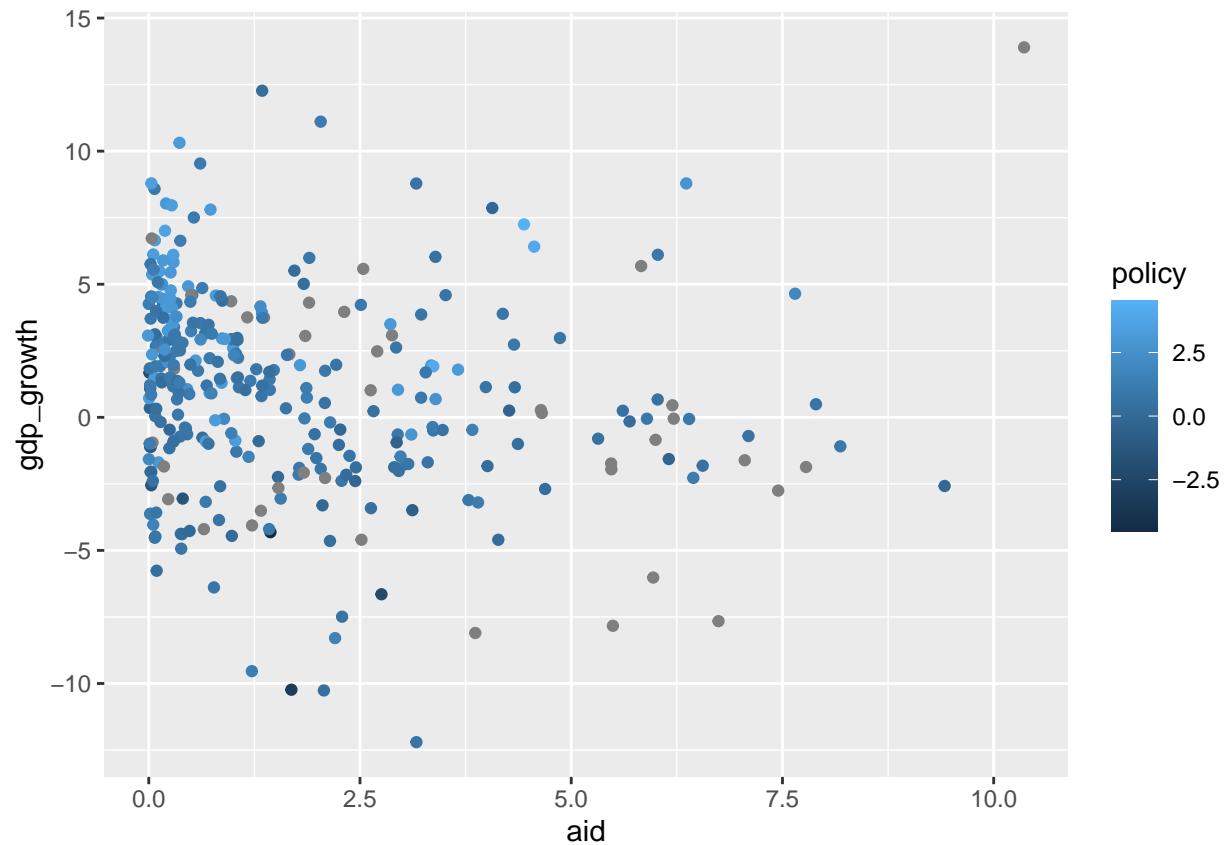

I tillegg til indekseringsmetodene for datasett fra første seminar, er det nyttig å lære seg `%in%`.

Her viser jeg fordelingen til vekst (`gdp_growth`) opp mot bistand (`aid`) og makroøkonomisk politikk (`policy`) ved hjelp av et spredningsplot (scatterplot). Sammenlign gjerne med korrelasjonsmatrisen du lagde mellom disse tre variablene.

```
ggplot(aid) +
  geom_point(aes(x = aid, y = gdp_growth, col = policy))
```

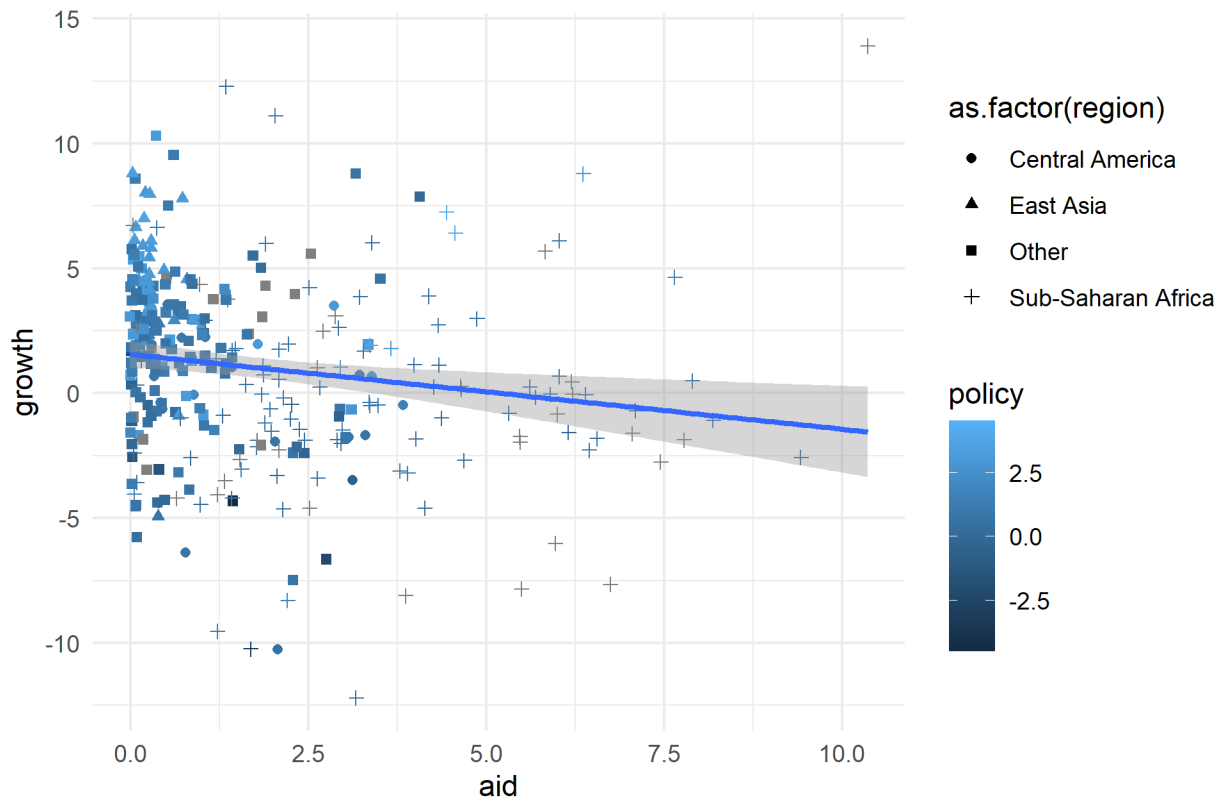
```
## Warning: Removed 6 rows containing missing values (geom_point).
```

Her er et overlesset eksempel på et scatterplot (poenget er å illustrere muligheter, ikke å lage et pent plot):

```
ggplot(aid) +
  geom_point(aes(x=aid, y=gdp_growth, col=policy, shape=as.factor(region))) +
  geom_smooth(aes(x=aid, y=gdp_growth), method="lm") + # merk: geom_smooth gir bivariat regresjon
  ggtitle("Visualization of relationship between aid and growth to showcase ggplot") +
  xlab("aid") +
  ylab("growth") +
  theme_minimal()
```

Visualization of relationship between aid and growth to showcase ggplot

Dersom du lager et plot du er fornøyd med, kan du lagre det med `ggsave()`, som lagrer ditt siste ggplot.

```
ggsave("testplot.png", width = 8, height = 5) # lagrer ditt siste ggplot i det formatet du vil på worki
```

Mulighetene er endeløse, jeg har bare vist dere noen få muligheter her. Ved hjelp av cheatsheet til ggplot2 og annen dokumentasjon som dere kan google dere frem til, burde dere finne metoder for å lage akkurat det plottet dere ønsker. Her er det også muligheter for å bruke R i oppgaver som ikke bruker kvantitativ metode, men der en for eksempel ønsker å vise frem en utvikling over tid eller ulike gjennomsnitt blant grupper av enheter.

Oppgave: Forsøk å legge til `facet_wrap(~region)`, hva gjør dette argumentet? Forsøk å fjerne ett og ett argument i plottet over for å se hva argumentene gjør.

Lineær regresjon (OLS)

Syntaks

For å kjøre en lineær regresjon i R, bruker vi funksjonen `lm()`, som har følgende syntaks:

```
lm(avhengig.variabel ~ uavhengig.variabel, data=mitt_datasett)
# på mac får du ~ med alt + k + space
```

La oss se på et eksempel med aid datasettet vi har brukt så langt:

```
m1 <- lm(gdp_growth ~ aid, data = aid) # lagrer m1 om objekt
summary(m1) # ser på resultatene med summary()
```

```
##
```

```
## Call:
```

```

## lm(formula = gdp_growth ~ aid, data = aid)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -12.813  -2.181   0.144   2.153  15.443
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)   1.5570     0.2730   5.704 2.64e-08 ***
## aid          -0.2993     0.1036  -2.889  0.00412 **
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3.711 on 323 degrees of freedom
## (6 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared:  0.02519,    Adjusted R-squared:  0.02218
## F-statistic: 8.348 on 1 and 323 DF,  p-value: 0.004122

class(m1) # Legg merke til at vi har et objekt av en ny klasse!

## [1] "lm"

str(m1) # Gir oss informasjon om hva objektet inneholder.

## List of 13
## $ coefficients : Named num [1:2] 1.557 -0.299
## .. attr(*, "names")= chr [1:2] "(Intercept)" "aid"
## $ residuals    : Named num [1:325] 0.149 -0.474 -2.665 -4.099 -2.652 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## .. attr(*, "names")= chr [1:325] "1" "2" "3" "4" ...
## $ effects      : Named num [1:325] -18.73 -10.72 -2.65 -4.09 -2.64 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## .. attr(*, "names")= chr [1:325] "(Intercept)" "aid" "" "" ...
## $ rank         : int 2
## $ fitted.values: Named num [1:325] 1.55 1.55 1.55 1.55 1.55 ...
## .. attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## .. attr(*, "names")= chr [1:325] "1" "2" "3" "4" ...
## $ assign       : int [1:2] 0 1
## $ qr           :List of 5
## ..$ qr        : num [1:325, 1:2] -18.0278 0.0555 0.0555 0.0555 0.0555 ...
## .. .. attr(*, "dimnames")=List of 2
## .. .. ..$ : chr [1:325] "1" "2" "3" "4" ...
## .. .. ..$ : chr [1:2] "(Intercept)" "aid"
## .. .. attr(*, "assign")= int [1:2] 0 1
## ..$ qraux: num [1:2] 1.06 1.05
## ..$ pivot: int [1:2] 1 2
## ..$ tol  : num 1e-07
## ..$ rank : int 2
## .. attr(*, "class")= chr "qr"
## $ df.residual : int 323
## $ na.action    : 'omit' Named int [1:6] 79 80 81 296 297 298
## .. attr(*, "names")= chr [1:6] "79" "80" "81" "296" ...
## $ xlevels      : Named list()
## $ call         : language lm(formula = gdp_growth ~ aid, data = aid)
## $ terms        :Classes 'terms', 'formula' language gdp_growth ~ aid

```

```
## ..- attr(*, "variables")= language list(gdp_growth, aid)
## ..- attr(*, "factors")= int [1:2, 1] 0 1
## ..- attr(*, "dimnames")=List of 2
## ..$ : chr [1:2] "gdp_growth" "aid"
## ..$ : chr "aid"
## ..- attr(*, "term.labels")= chr "aid"
## ..- attr(*, "order")= int 1
## ..- attr(*, "intercept")= int 1
## ..- attr(*, "response")= int 1
## ..- attr(*, ".Environment")=<environment: R_GlobalEnv>
## ..- attr(*, "predvars")= language list(gdp_growth, aid)
## ..- attr(*, "dataClasses")= Named chr [1:2] "numeric" "numeric"
## ..- attr(*, "names")= chr [1:2] "gdp_growth" "aid"
## $ model      : 'data.frame':  325 obs. of  2 variables:
## ..$ gdp_growth: num [1:325] 1.7 1.08 -1.12 -2.55 -1.1 ...
## ..- attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## ..$ aid      : num [1:325] 0.0182 0.0172 0.024 0.03 0.0157 ...
## ..- attr(*, "format.stata")= chr "%10.0g"
## ..- attr(*, "terms")=Classes 'terms', 'formula' language gdp_growth ~ aid
## ..- attr(*, "variables")= language list(gdp_growth, aid)
## ..- attr(*, "factors")= int [1:2, 1] 0 1
## ..- attr(*, "dimnames")=List of 2
## ..$ : chr [1:2] "gdp_growth" "aid"
## ..$ : chr "aid"
## ..- attr(*, "term.labels")= chr "aid"
## ..- attr(*, "order")= int 1
## ..- attr(*, "intercept")= int 1
## ..- attr(*, "response")= int 1
## ..- attr(*, ".Environment")=<environment: R_GlobalEnv>
## ..- attr(*, "predvars")= language list(gdp_growth, aid)
## ..- attr(*, "dataClasses")= Named chr [1:2] "numeric" "numeric"
## ..- attr(*, "names")= chr [1:2] "gdp_growth" "aid"
## ..- attr(*, "na.action")= 'omit' Named int [1:6] 79 80 81 296 297 298
## ..- attr(*, "names")= chr [1:6] "79" "80" "81" "296" ...
## - attr(*, "class")= chr "lm"
```

Multivariat regresjon

Vi legger inn flere uavhengige variabler med +.

```
summary(m2 <- lm(gdp_growth ~ aid + policy + region, data = aid))
```

```
##
## Call:
## lm(formula = gdp_growth ~ aid + policy + region, data = aid)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -12.0602  -1.5846   0.0482   1.6046  13.0322
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)   -1.39093    0.67152  -2.071  0.03925 *
## aid             0.04299    0.13890   0.310  0.75716
## policy         1.18962    0.17850   6.665 1.42e-10 ***
```

```
## regionEast Asia          2.53400    0.89055    2.845    0.00477 **
## regionOther              1.59810    0.66834    2.391    0.01746 *
## regionSub-Saharan Africa 0.25936    0.73216    0.354    0.72343
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3.177 on 278 degrees of freedom
## (47 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared:  0.2489, Adjusted R-squared:  0.2353
## F-statistic: 18.42 on 5 and 278 DF, p-value: 8.51e-16
# Her kombinerer vi summary() og opprettelse av modellobjekt på samme linje
```

Samspill

Vi legger inn samspill ved å sette * mellom to variabler. De individuelle regresjonskoeffisientene til variablene vi spesifisere samspill mellom blir automatisk lagt til.

```
summary(m3 <- lm(gdp_growth ~ aid*policy + region, data = aid))

##
## Call:
## lm(formula = gdp_growth ~ aid * policy + region, data = aid)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -12.0036  -1.5992   0.0656   1.6797  13.0322
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)   -1.18482    0.68672  -1.725  0.085580 .
## aid           -0.08509    0.16666  -0.511  0.610047
## policy         0.95688    0.24488   3.908  0.000117 ***
## regionEast Asia  2.89485    0.92643   3.125  0.001969 **
## regionOther     1.62581    0.66754   2.436  0.015501 *
## regionSub-Saharan Africa 0.23426    0.73118   0.320  0.748914
## aid:policy      0.14765    0.10655   1.386  0.166951
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3.172 on 277 degrees of freedom
## (47 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared:  0.254, Adjusted R-squared:  0.2379
## F-statistic: 15.72 on 6 and 277 DF, p-value: 1.553e-15
```

Andregradsledd og andre omkodinger

Vi kan legge inn andregradsledd eller andre omkodinger av variabler i regresjonsligningene våre. Andregradsledd legger vi inn med `I(uavh.var^2)`. Under har jeg lagt inn en `log()` omkoding, en `as.factor()` omkoding og et andregradsledd. Merk at dere må legge inn førstegradsleddet separat når dere legger inn andregradsledd. Dersom en variabeltransformasjon krever mer enn en enkel funksjon, er det fint å opprette en ny variabel i datasettet.

```
summary(m4 <- lm(gdp_growth ~ log(gdp_growth) + institutional_quality + I(institutional_quality^2) + re

## Warning in log(gdp_growth): NaNs produced
```

```
##
## Call:
## lm(formula = gdp_growth ~ log(gdp_growth) + institutional_quality +
##      I(institutional_quality^2) + region + aid * policy + as_factor(period),
##      data = aid, na.action = "na.exclude")
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -1.5491 -0.6381 -0.2794  0.2334  5.8063
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)      0.61904    1.39080   0.445   0.657
## log(gdp_growth)    2.19238    0.11384  19.259 <2e-16 ***
## institutional_quality -0.01132    0.63542  -0.018   0.986
## I(institutional_quality^2) 0.02546    0.06782   0.375   0.708
## regionEast Asia     0.40637    0.43456   0.935   0.351
## regionOther          0.16802    0.32988   0.509   0.611
## regionSub-Saharan Africa 0.37242    0.39646   0.939   0.349
## aid                 0.16294    0.10210   1.596   0.112
## policy              0.04088    0.13006   0.314   0.754
## as_factor(period)3   -0.26451    0.26831  -0.986   0.326
## as_factor(period)4   -0.31866    0.28853  -1.104   0.271
## as_factor(period)5   -0.29366    0.35904  -0.818   0.415
## as_factor(period)6   -0.42575    0.30639  -1.390   0.167
## as_factor(period)7   -0.40360    0.32067  -1.259   0.210
## aid:policy          -0.03925    0.05413  -0.725   0.469
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 1.163 on 165 degrees of freedom
## (151 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared:  0.7714, Adjusted R-squared:  0.752
## F-statistic: 39.76 on 14 and 165 DF, p-value: < 2.2e-16
```

En nyttig pakke for å lage fine tabeller med resultatet fra regresjonsanalyser er **stargazer**.

```
#install.packages("stargazer")
library(stargazer)
stargazer(m2, m3,
           type = "text")
```

```
##
## =====
##                               Dependent variable:
##                               -----
##                               gdp_growth
##                               (1)                (2)
## -----
## aid                        0.043                -0.085
##                               (0.139)            (0.167)
##
## policy                    1.190***              0.957***
##                               (0.178)            (0.245)
##
```

```
## regionEast Asia          2.534***          2.895***
##                          (0.891)          (0.926)
##
## regionOther              1.598**          1.626**
##                          (0.668)          (0.668)
##
## regionSub-Saharan Africa  0.259          0.234
##                          (0.732)          (0.731)
##
## aid:policy                0.148
##                          (0.107)
##
## Constant                 -1.391**          -1.185*
##                          (0.672)          (0.687)
##
## -----
## Observations              284              284
## R2                        0.249              0.254
## Adjusted R2               0.235              0.238
## Residual Std. Error       3.177 (df = 278)    3.172 (df = 277)
## F Statistic               18.421*** (df = 5; 278) 15.721*** (df = 6; 277)
## =====
## Note:                      *p<0.1; **p<0.05; ***p<0.01
```

```
# Om du skriver i word så kan du bruke type="html", lagre i en mappe og åpne i word.
# obs. bruk .htm og ikke .html
```

```
stargazer(m2, m4,
           type = "html",
           out = "../bilder/regresjonstabell.htm")
```

```
# Om du skriver i Latex så kan du bruker type = "latex" og kopiere inn output direkte, eller lagre i en
stargazer(m2, m4,
           type = "latex")
```

```
# Flere tips om tabeller finner dere i dokumentet Eksportere_tabeller_og_figurer.
```

Takk for i dag!